

Innostusta työhön ja johtamiseen

■ *Jaakkola, Helena. Valitse innostus. Voimakirja sosiaalialalle. Jyväskylä: PS-Kustannus. 2019. 217 s.*

■ *Laaksonen, Hannele & Salin, Sirpa (toim.) Iloa ja intoa johtamiseen. Käytännön eväitä sosiaali- ja terveysalan esimiestyöhön. Helsinki: Oppian. 2019. 152 s.*

Kirjojen otsikot lupaavat innostusta ja iloa työhön. Olin kuitenkin hieman skeptinen tarttuessani ensin Helena Jaakkolan teokseen *Valitse innostus*, sillä sosiaaliala näyttäytyy usein raskaana, vaikeana ja huonosti palkattuna. Media herkuttelee tarinoilla työntekijöiden loppuunpalamisesta tai karuilla kertomuksilla lastensuojelun ongelmista. Helena Jaakkola haluaa nostaa esiin sen toisen puolen: sosiaalialan työn monipuolisuuden ja innostavuuden. Jaakkola on pitkän linjan toimittaja, joka on kirjoittanut usean kymmenen vuoden ajan sosiaalialan ammateista ja työn arjesta.

Jaakkolan teoksen alaotsikon mukaan kirja on tarkoitettu voimakirjaksi sosiaalialalle. Odotin (ja pelkäsin), että teos jakaisi elämäntapakirjallisuuden tyyppisesti ohjeita, kuinka selvitä raskaasta työstä. Yllätyin, sillä teos onkin haastatteluihin perustuva tietokirja, jossa lähes kolmekymmentä eri sosiaalialan ammattilaista sosionomista sosiaalialan tutkijaan kertovat urastaan ja työstään. Teemoina käsitellään uravalintaa ja opiskelua, työtä eri sosiaalialan kentillä, jatkokouluttautumista, johtamista, yrittäjyyttä ja eläkkeelle jäämistä. Ääneen pääsevät niin uraansa vasta aloittavat kuin konkarit, kuten ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja. Koulutustaustojen kirjo on kiitettä-

vä, AMK-tutkinnoista sosiaalityön maisteri- ja tohtoritutkinnon suorittaneisiin. Samoin ovat hyvin edustettuina erilaiset sosiaalialan työkentät asiakastyöstä johtamiseen, tutkimiseen ja uusimpana muun muassa sote-järjestelmän sovelluskehittämiseen. Mietin, että alalle aiko-va lukija saa kertomuksista hyvän kuvan alan monipuolisuudesta.

Lukiessani kirjaa innostuin vastoin odotuksiani! Sosiaalialan kenttä näyttäytyy kirjassa monien mahdollisuuksien maailmana, jossa saa tehdä merkityksellistä ja vaikuttavaa työtä, kehittyä ja toteuttaa itseään. Kirja ei ole vain haastatteluteos, vaan Jaakkola on koonnut teokseen kirjallisuuteen pohjautuen teemoja innostuksesta, työssä jaksamisesta, kehittämisestä ja luovuudesta. Kirjallisuuteen perustuvat pohdinnat ja haastattelut muodostavat kiinnostavan kudelman. Jaakkola on myös ansiokkaasti hyödyntänyt tuoretta tutkimusta.

Eri teemojen jälkeen on tehtäviä tai tarkastuslistoja, jotka haastavat lukijaa pohtimaan omaa asennettaan työhön tai antavat vinkkejä. Kirjasta löytyy muun muassa sisäisen motivaation tarkastuslista, hissipuheen ohje ja pohdintatehtävä työyhteisölle myönteisen innostuksen ilmapiirin luomiseksi. Haastateltavilta on myös koottu vinkkejä ja jopa voimaohjeita väitöskirjan tekemiseen.

Koska käsiteltäviä teemoja on kirjassa runsaasti, joku voisi pitää sitä sekavanakin. Teos kuitenkin pitää sen minkä lupaa: kummasti sen kanssa innostuu. Kirja soveltuu mainiosti erityisesti sosiaalialalle aikoville tai siellä opiskeleville riippumatta siitä, opiskeleeko ammattikorkeakoulussa vai yliopistossa. Teos ei kuitenkaan ole oppikirja, vaan journalisti-

nen tietokirja, jonka kautta avautuu rikas kuva sosiaalialasta ammattina ja urana, josta voi oikeasti olla innostunut.

Hannele Laaksosen ja Sirpa Salinin toimittama teos *Iloa ja intoa johtamiseen* (2019) painuu nimensä mukaan johtamiseen sosiaali- ja terveysalalla. Samoin kuin Jaakkolan teoksessa, tässäkin on käytetty kokemusaineistoa, joka on koottu sosiaali- ja terveysalan johtamisen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavilta opiskelijoilta. Teoksen kirjoittajista enemmistö onkin ammattikorkeakoulun opettajia, mutta mukana on myös muutama sote-alalla toimivia johtajia.

Teoksen rakenne on erilainen kuin edellä käsitellyssä Jaakkolan teoksessa. Artikkeleissa kokemustekstit ovat vain poimintoja käsiteltävän teeman havainnollistamiseksi. Osassa artikkeleista niitä on enemmän ja osassa niukemmin.

Teos alkaa artikkelilla henkilöstöjohtamisen näkökulmista, joista mukaan on otettu valmentava johtaminen, suorituksen johtaminen ja etäjohtaminen. Valintaa jää miettimään, koska myöhemmin kirjassa tarkastellaan muun muassa osallistavaa johtamista, eettistä johtamista, työkykyjohtamista ja muutostojohtamista. Lukijana olisin kaivannut kattavampaa koontia johtamisen näkökulmista ja ylipäätään kirjan kokonaisuuden esittelyä. Kirjan eri luvut ovatkin toisistaan erillisiä artikkeleita, jotka eivät muodosta selkeää kokonaisuutta. Lukija voi siten huoletta valita vain itseään kiinnostavan teeman ja lukea vaikka yksinomaan sen.

Johdantoartikkelin jälkeen artikkelit on jaoteltu kolmen pääteeman alle: ”Hyvät kokemukset antavat energiaa”, ”Vaikeat kokemukset haastavat” ja ”Hauskat kokemukset virkistävät”. Artikkelien tekstit pohjautuvat aiempaan kirjallisuuteen ja tutkimukseen, joita opiskelijoilta kootut kokemukset elävöittävät ja konkretisoivat. Kunkin teeman lopussa on pohdintatehtäviä ryhmissä ja itsenäisesti tehtäväksi. Teosta voisikin hyvin käyttää erityi-

sesti ammattikorkeakoulun sote-johtamisen koulutuksessa ”flippausmenetelmän” avulla eli opiskelijat aloittaisivat asian opiskelun pohdintatehtävistä ja jäsentäisivät asiaa artikkelien ja oman kokemustensa avulla.

Innostuksen teema on läsnä myös tässä teoksessa. Johtajan työn haasteellisuus tulee esiin, mutta kirjan lopussa tuodaan esiin johtajan ja johtajuuden vaikutusta yhteisöllisen yhteenkuuluvuuden luomiseen, niin sanottuun me-henkeen. Molemmassa kirjoissa on siis paljon samoja teemoja: työn ilo ja innostus, kehittäminen ja kehittyminen ammatissa sekä johtajuuden merkitys. Jaakkolan kirjassa haastateltavien kertomukset etenevät alan valinnasta työuran muotoutumiseen, johtajana toimimiseen ja lopulta eläkkeelle siirtymiseen. Haastateltavien tarinat ovat kurkistuksia sosiaalialalla toimimiseen. Laaksosen ja Salinin teoksessa monissa artikkeleissa nousee esiin johtajuuden vaikutus yhteisöllisyyden, yhteenkuuluvuuden sekä kehittämisinnon luomiseen ja ylläpitoon. Teoksia voi pitää jopa rinnakkaisina: Laaksosen ja Salinin teos tarkastelee asioita teoreettisemmin ja ohjeistaen teemasta ”miten toimii hyvä henkilöstöjohtaja”, kun taas Jaakkolan teoksessa kuvataan innostavan alan edellytyksiä ja toteutumista käytännön kautta. ”Kun työarki sujuu, jää tilaa luovuudelle”, onkin kirjan yksi teema.

Jaakkolan teos on helppolukuinen, keskustelevalta ja jopa viihdyttävältä tietokirjalta. Laaksosen ja Salinin kirja on oppikirjamaisempi: tiivis, faktapitoinen ja tutkimuskirjallisuuteen tukeutuva. Kun Jaakkolan teoksen lukee kertautamalla kahvilassa, Laaksosen ja Salinin teoksen lukeminen tuntuu tenttiin valmistautumiselta. Kirjan taitto vielä lisää tätä vaikutelmaa: Jaakkolan teos on taitettu väljästi, riviväli on iso ja kirja pieni, kun taas Laaksosen ja Salinin teoksessa kirjasin on pieni ja riviväli kapea.

Jaakkolan teos kiinnostaa erityisesti sosiaalialan opiskelijoita tai sinne aikovia ja ehkä myös sosiaalialalla toimivia ammattilaisia. Kukapa ei pitäisi oman alansa kertomuk-

sista. Erilaiset tehtävät innoittavat lukijaa pohdiskelemaan omaa suhdettaan työhön, oli se sitten sosiaalialalla tai ei. Laaksosen ja Salinin toimittama teos puolestaan löytää lukijansa ennen muuta sote-alan johtamiskoulutusten osallistujista. Sen avulla lukija saa tiiviin kat-

tauksen henkilöstöjohtamisen tämän hetken keskusteluteemoista ja se haastaa lukijaa pohtimaan oman osaamisensa kehittämistä.

Ulla-Maija Koivula